

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 6 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volilcem!

Volilci Ptujkega okraja zbirajo se na dan volitve, to je v ponedeljek, dne 30. avg. ob 8. uri zjutraj v Narodnem domu v Ptuj. „Pozor“.

Na Balkanu.

To se jim mora priznati, tem na visocem Balkanu, da so odločni ter da skrbé za splošnje čudenje Evrope. Lani dne 18. septembra so na vzhodnji Rumeliji kar čez noč dali slovo Turčiji ter segli bolgarskemu knezu v roko. Sedaj pa se je bolgarski narod naveličal tega kneza ter mu dal isto tako naglo slovo.

V noči dne 20. na 21. avgusta so vojaki obdali palačo kneza Aleksandra v Sofiji, ga ujeli ter pritiskali mu pero v roke, da se je odrekel vladi. V prihodnji noči pa so ga peljali v Lompalanko, ter od ondot ga porinili čez mejo na Rumunsko, vendar pa zadnje ni gotovo in do ure, ko smo to pisali, še ni bilo znano, kje da biva knez.

Nova, začasna vlada je prijazna Rusom in zato se sklepa, da se to ni zgodilo brez njih vedenja. Na čelu te vlade stoji nadškof Klement in nje člani so: Cankov, Stojanov, Grujev. Naprosila je ruskega poslanca h krati, naj sporoči carju izraz nje udanosti ter je dala vojski priseči. Le-ta je to sicer storila, toda ne cela, kajti kar je stoji v Vzhodnji Rumeliji, izrekla se je za kneza. To je tudi lahko umeti. V lanski vojski je knez imel srečo pa je tudi pokazal lastnosti, ki so ji ga prikupile. Zato se bo ali bi se lahko vojski stožilo po njem.

Knez Aleksander Battenberg je nemške krvi. On je od dne 29. aprila 1879 knez bolgarski ter je že dne 16. maja zasedel prestol. Kmalu potem se je podal na potovanje in obiskal je po redu glavna mesta vseh velevlasti. Imel je do tega časa še le 22 let, nižjo službo častnika v pruski vojski, pa tudi obilo dolgov. Sedaj se je le-teh rešil in si še nekaj milijonov

spravil v stran, češ, da človek ne vé, kedaj da bi še mu jih bilo treba.

Sedaj mu bode tega denarja že treba, ako se ne vsede več na knežji prestol. Mi sodimo, da ga ne bode vleklo nazaj, a tudi Bolgari si ga ne bodo več pozeleli, kajti preugodnih spominov ni pustil za seboj.

Da-si je imel lani srečo na bojišču, spravil je s svojo trmo Bolgarijo skorej ob ves sad te vojske ter jo je še raji več manj Turku pustil v rokah, kakor pa da bi ubogal Rusa. To je tudi uzrok, da so ga vrgli s prestola.

O nasledkih, ki bi prišli iz tega, kar se je v Sofiji zgodilo, govoriti že sedaj, ko še ne vemo do cela, kaj je s knezom Aleksandrom, ni umestno a to rečemo lahko, da je Turčija sedaj za en korak dalje na poti iz Evrope.

Kmečka posestva pa njih zadolženje in razkosovanje.

Iz Šentilja v Slov. goricah.

Milo se stori človeku, kedar sliši o posilni razprodaji in razkosovanju posestev; in to se sliši dandanašnji pogosteje. Ako bode to tako naprej šlo, spremenil se bode lepi slovenski štajar v puščavo in kmetje v sužnje. Krive so nekaj že slabe letine, ena ali druga nesreča, ali večina posestnikov se sama tira s svojim samopašnim in brezskrbnim gospodarjenjem v pogubo in siromaštvo.

Pred petdesetimi leti, kakor stari očetje pripovedujejo, baje ni bilo slišati toliko o prodaji kmetij po dražbi, ali da bi prišel kmet tako pogosto na kant, kakor dandanašnji. Graščina ali gosposka po graščinah je skrbela, da so jim podvrženi kmetje svoje „grunte“ dobro in pridno obdelovali. Tudi niso pustili, da bi se bil kateri kmet preveč zadolžil, in zategadel je le malokdaj prišlo katero posestvo v ptuje roke.

Graščakom se je oblast po malem odvzela in kmetje so postali sami svoji ali to le na

videz. Prišle so nove postave in novi neznosni davki, kmetje začeli so se zadolževati, in to sili zdaj kmeta, kateri je prej le nekaj tednov graščaku tlako ali raboto delal, da dela zdaj celo leto raboto za svoj dolg, in to pa za to, ker je vsakemu svobodno se zadolžiti, ali kolikor zamore na svoje posestvo dobiti denarja na posodo.

Ni pa še zadosti, da se kmetje smejo zadolževati, kolikor senjim in upnikom ljubi, ni še zadosti, da kmetje očitvidno ležejo v dolgove; liberalci so še leta 1868 sklenoli postavo, da se kmetje morajo zadolžiti; namreč postavo, da morejo dobiti otroci po stariših enake deleže, ali inace rečeno, vsi morajo enako „erbat“. Mnogoteri oče pa odstopi svojemu sinu in hčeri prav za visoko ceno posestvo; in kateri posestvo prevzame je potem primoran se zadolžiti, ako hoče svoje sodediče izplačati. Ta postava tako rekoč velewa: Vsi kmetje se morajo zadolžiti in priti na boben. Tedaj je pravica dolg delati za kmeta najškodljivejša ali vnebo-pijoča krivica. Ta postava je pa tudi prvi nepotrebnosti ali prisilni strošek ali davek, kateri kmeta mori.

Drugi veliki strošek ali davek imajo kmetje pri poslih. V prejšnjih časih so imeli posli izgovorjeno obleko, kakoršnja se je doma narejala in nekaj goldinarjev povrhu in izhajali so. Zdaj bi pa take obleke ne hoteli, ko bi se tudi za njimi metala. Zdaj zahtevajo do 50 fl. in še več na leto, in še ne morejo izhajati. Vse gre na gosposke cunje, hlapci in dekle se že ne vedó več, kako bi se nosili, meščani si že ne vedó več izumevati nove „mode“ oblek, da bi je posli ne posnemali. Le poglej, dragi bralec, v nedeljo, saj ne boš več poznal hlapca od gospodarja, ne dekle od gospodinje. Hlapec te bode srečal s klobukom na uhu in z viržinko v ustih in dekla skoraj do hrbta z robami navišvano kitljo in z deročimi čevlji. Kar se pa še ne izda za to prevzetijo, znosi se pa na veselice. Taki posli so za kmeta velik davek, ki je pa še toliko večji, ker se tudi za drag denar ne morejo dobiti dobri in zanesljivi posli.

Ako misli kmet posla kaj posvariti in podučiti, brž ga ta zavrne: saj mi ni treba ravno pri ti hiši služiti, pojdem v mesto ali fabriko, tam bom se nosil, kakor bodem se sam hotel, in nobenemu ne bom v strahu.

In za to pa tudi pridejo stroški za take postopake in onemogle. Bajtarski in vincarski sinovi in hčere, kadar odrastejo, zapustijo domačo hišo ter se podajo v mesta in na druge kraje, ne pa, da bi pri domačem gospodarju v službo stopili. To je kmetu v največjo škodo, ker mu manjka delavskih moči. Mlade, zdrave in močne ljudi imajo povsod radi, v mestih, fabrikah in na železnica.

Dokler so trdni in za delo, imajo še precej

dober zaslužek, ali z denarjem navadno delajo, kakor izgubljeni sin v sv. evangelju. Ako se fabrika zapre, treba je postopati, ker kmečkega dela se taki ljudje odvadijo. Na starost, če že ne popreje, pa pridejo zopet vsi kmetom na glavo. Za otroke, kateri si sami pomagati ne morejo, mora skrbeti kmet, kadar odrastejo, po svetu svojo moč in zdravje zapravljajo, na starost, kadar se v svojo domovino vrnejo, ko so že večji del telesno in tudi na duši pokvarjeni, mora pa jih zopet kmet rediti. Ali se ne godi s tem krivica kmetu? To je za nj drugi prisiljeni strošek ali davek, ki ga tira v pogubo.

Tretjo gmotno škodo trpi kmetijstvo po slabih letinah in pogubonosnih ujimih. Lete nas poslednja leta obiskujejo jako pogostem. Gosposka tirja na tanko predpisani davek, naj ga že ubogi kmet zamore plačati ali ne, ako ga ne zmore, se mu zarubi živinče, edina podpora njegova. Ako pa se nima več kaj zarubiti, pripisava se leto za letom, in ako še pritisnejo nekatere slabe letine, ni tedaj čuda, ako kmet za kmetom pride na beraško palico. Posebno letos bode huda za denar. Vinogradni pridelek je po slani skoraj po celem Štajerskem uničen, živina nima nobene cene, in tudi redko kateri ima še katero živinče predati. Sadja razun jabelk ne bode. Toraj je pred nami oz biljno vprašanje, kje denarja vzeti za letos in pa za prihodje leto, da bomo poravnali davek in imeli za domače potrebščine? Ne bode druge pomoči, kakor se zopet globlje v dolgove podati. In to je tretji hudi udarec za kmeta, katerega se skoro ne more na nobeno stran izogniti.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako kleti vetriti.

Od kleti zahtevamo ob raznih časih razno toplino. Poleti naj bi bile kleti prav hladne, po zimi pa prav tople. In če kdo svojo klet hvali, pravi poleti: „hladno klet imam“, in po zimi: „toplo klet imam“. Ker ljubimo po zimi v kletih toploto, zadelujemo le preradi vse line in zapiramo skrbno vsa okna in dveri, katere v klet vodijo, da bi ja nobena sapica tje ne prišla; da, celo zimo se včas ne odmašijo line, da bi se kleti ne prevetrile.

V kletih se shranjajo jestvine za ljudi in živali: krompir, repa, korenje, jabelka itd., kakor tudi pijača. Zakaj pa se deva vse to v klet? Da bi se prav dolgo ohranilo, ali da bi se sovražniki, ki strežejo po teh tvarinah odvracali. Ti sovražniki pa so: mraz, toplota, glivice, plesnoba, gnjiloba. Izmed teh 5 sovražnikov je prvi, t. j. mraz sam za sebe, drugi štirje pa so si v rodu ter se prikažejo navadno skupaj. Ali če preiščemo, kaj li več škoduje v